

Sygn. akt II Ca 870/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie	SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSR del. Piotr Fal (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 2017 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa M. K. (1)

przeciwko małoletniemu M. K. (2) reprezentowanemu przez przedstawicielkę ustawową A. K.

o zmianę orzeczenia w zakresie alimentów - obniżenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 27 października 2016 roku, sygn. akt III RC 168/16

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji w ten sposób, że powództwo oddala oraz w punkcie trzecim sentencji w ten sposób, że nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego;

2. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego za instancję odwoławczą.

SSO Jarosław Gołębiowski

SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSR Piotr Fal

Sygn. akt II Ca 870/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 października 2016 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. po rozpoznaniu sprawy z powództwa M. K. (1) przeciwko M. K. (2) reprezentowanemu przez przedstawicielkę ustawową A. K. o zmianę orzeczenia w zakresie alimentów - obniżenie alimentów obniżył alimenty od pozwanego M. K. (1) na rzecz jego małoletniego syna M. K. (2) z kwoty po 1000 złotych miesięcznie ustalonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 28 lutego 2011 roku w sprawie sygn. akt I C 1667/10 do kwoty po 500 zł miesięcznie, poczynając od dnia 07 maja 2016 roku, w terminie do 10-tego każdego miesiąca, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia

terminu płatności którejkolwiek z rat, pozostawiając bez zmian pozostałe, dotychczasowe warunki płatności, oddalił powództwo w pozostałej części oraz zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowią przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Małoletni M. K. (2) urodzony dnia (...)

w P. pochodzi ze związku małżeńskiego A. K. i M. K. (1). Wyrokiem z dnia 28 lutego 2011 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim sygn. akt IC 1667/10 rozwiązał przez rozwód związek małżeński powoda i matki małoletniego. Ustalił na rzecz M. K. (2) alimenty w wysokości 1000 zł miesięcznie, płatne do rąk A. K. jako ustawowej przedstawicielki małoletniego z góry do 15-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w przypadku uchybienia terminu płatności którejkolwiek rat. Wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim Sąd pozostawił obojgu rodzicom ustalając, że miejscem pobytu małoletniego będzie każdorazowo miejsce zamieszkania matki A. K..

Małoletni M. K. (2) miał wówczas 8 lat. Chodził do drugiej klasy Szkoły Podstawowej nr (...) w P.. Był zdrowym dzieckiem. Pomimo braku wspólnego zamieszkiwania utrzymywał kontakt z ojcem. Powód odbierał syna ze szkoły i odrabiał z nim lekcje.

Ojciec małoletniego M. K. (1), z wykształcenia – technik, rolnik. W dniu wydania orzeczenia w przedmiocie alimentów nie zamieszkiwał wspólnie z małoletnim. Powód przebywał w P. przy ulicy (...), gdzie równocześnie prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) T. (...). Niniejsza działalność obejmowała dwa sklepy sprzedaży detalicznej mieszczące się w P. przy ulicy (...) oraz przy ulicy (...). Z powyższej działalności powód w 2010 roku uzyskał dochód w wysokości 56 506 zł, a w 2011 roku - 43 223,24 zł. W dniu 18 marca 2011 roku w wyniku wypowiedzenia umowy najmu lokalu przy ulicy (...), powód ograniczył działalność gospodarczą do sklepu mieszczącego się przy ulicy (...) w następstwie czego w 2012 roku dochód z tytułu prowadzonej działalności wyniósł 7.505,75 zł, a następnie w 2013 roku powód nie osiągnął dochodu, natomiast w 2014 roku działalność przyniosła stratę w wysokości 9 922,54 zł.

Na dzień wydania wyroku zasądzonego od powoda alimenty, powód wspólnie matką małoletniego posiadali nieruchomości: zabudowane w P. przy ulicy (...) i ulicy (...) oraz zabudowaną w W.. Ponadto działki niezabudowane w Z., K. oraz w K.. Z lokali użytkowych w W. oraz P. przy ulicy (...) powód i matka małoletniego pozyskiwali dochód z tytułu najmu pomieszczeń.

Ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim

w dniu 08 lipca 2013 r. pod sygn. akt I Ns 1367/11 dotyczącą podziału wspólnego majątku, powód uzyskał niezabudowane nieruchomości w Z. oraz w K., a także zabudowaną lokalami użytkowymi i mieszkalnymi działkę przy ulicy (...).

Matka małoletniego A. K. - technik, rolnik. W dniu wydania orzeczenia ustalającego ostatecznie alimenty prowadziła własną działalność gospodarczą, tj. sklep w W.. Od 2013 roku do sierpnia 2015 roku matka małoletniego pracowała w P., z której to pracy uzyskiwała dochód w wysokości 3000-3500 zł miesięcznie. W okresie od 11 sierpnia 2014 roku do 19 września 2014 roku została poddana leczeniu w związku z uzależnieniem alkoholowym, odbyła podstawowy program terapii w Ośrodku (...) w W.. Kontynuuje leczenie odwykowe niestacjonarne.

A. K. w wyniku podziału majątku dorobkowego dokonanego w drodze ugody zawartej z powodem w dniu 08 lipca 2013 roku stała się właścicielką nieruchomości niezabudowanej położonej w K.. Natomiast zabudowane nieruchomości położone w P. przy ulicy (...) umową darowizny z dnia 17 marca 2014 roku zawartą przed Notariuszem G. B. w P. Rep. A numer (...) przekazała na rzecz córki I. K.. Nieruchomość w W. umową darowizny z dnia 08 sierpnia 2014 roku zawartą w P. przed Notariuszem G. B. przekazała synowi M. K. (3). Ze wskazanej nieruchomości M. K. (3) osiąga dochód w wysokości 2700 zł netto miesięcznie. Uzyskane środki przekazuje na spłatę kredytu zaciągniętego we frankach szwajcarskich na budowę lokali na te same nieruchomości. Wysokość miesięcznych rat kredytowych wyniosła

w styczniu i lutym 2016 roku 1564,75 zł, w marcu 750,65 zł, w kwietniu 774,14 zł, w maju 774,17 zł, w czerwcu 811,75 zł, a w lipcu 402,99 zł.

A. K. obecnie ma 51 lat. Posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności. Od dnia 11 grudnia 2015 roku do dnia 10 marca 2016 roku była zatrudniona na podstawie umowy o pracę na okres próbny na stanowisku – pracownik ochrony fizycznej, z której to pracy łącznie uzyskiwała dochód w wysokości 4323,92 zł. W 2015 roku jej dochód wyniósł 11 294,47 zł. W okresie od marca do czerwca matka małoletniego utrzymywała się z zasiłku chorobowego, którego kwota netto w 2016 r. wyniosła: w marcu 732,75 zł, w kwietniu 1047,05 zł, w maju 1082,09 zł, a w czerwcu 209,27 zł. Incydentalnie z prac dorywczych uzyskuje od 200 do 400 zł miesięcznie.

Matka małoletniego pozostaje w nieformalnym związku. Ze środków konkubenta opłaciła kurs oraz sprzęt, tj. M. (...) o łącznej wartości około 7000 zł, z którym wiązała plany prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Konkubent matki małoletniego pozwanego pracuje, uzyskuje miesięczny dochód w kwocie 2000 zł. Konkubent A. K. nie ma żadnych osób na utrzymaniu. W dniu 24 czerwca 2015 roku zawarł z Bankiem (...) w P. Oddział w R. umowę kredytu. Miesięczna rata na dzień 30 października 2016 roku wynosi 652,35 zł. Całkowita spłata kredytu ma nastąpić 30 czerwca 2018 roku. A. K. obowiązana jest do zapłaty w terminie do lipca 2017 roku na rzecz powoda kwoty 100 000 zł z tytułu dopłaty wynikającej z ugody dotyczącej podziału majątku dorobkowego.

W chwili obecnej powód M. K. (1) ma 51 lat, w dalszym ciągu w miejscu zamieszkania prowadzi działalność gospodarczą, tj. (...) T. (...), z której w 2015 roku dochód wyniósł 15 852,58 zł. Działalność powód prowadzi wspólnie z żoną i jej córką, które jako osoby współpracujące nie otrzymują wynagrodzenia, z działalności zaspokajane są jedynie ich podstawowe potrzeby. Na utrzymanie córki jego żony pozwany łoży około 1000 zł miesięcznie. Aktualnie w lokalu przy ulicy (...) nie są wynajmowane pokoje. W maju 2016 roku nie osiągnięto z tego tytułu żadnych dochodów. Obecnie należące do powoda nieruchomości podlegają egzekucji komorniczej, w tym nieruchomość przy ulicy (...) z przeznaczeniem na wynajem pokoi.

Powód na dzień 25 kwietnia 2016 r. posiadał zadłużenie z tytułu kredytu w Banku (...) w wysokości 140 459,62 zł wraz z odsetkami wobec którego Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim S. P. prowadzi postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt. (...). Kredyt został zaciągnięty w trakcie trwania małżeństwa powoda i A. K. na zakup działki budowlanej w woli M.. Ponadto powód zalega z płatnością alimentów na rzecz małoletniego w związku z czym na dzień 01 stycznia 2015 roku w sprawie pod sygn. akt (...) odnotowano zadłużenie powoda w wysokości 22 040,50 zł wraz z odsetkami. Dodatkowo powód oświadczył, iż na etapie postępowania egzekucyjnego pozostaje zadłużenie w wysokości około 2800 zł wobec (...) oraz wobec (...) w wysokości 2000 zł, które systematycznie spłaca w ratach po 100 zł miesięcznie. Do spłaty pozostaje również kredyt kupiecki w wysokości 70 000 zł.

Z małoletnim powód spotyka się dwa razy w tygodniu. Mimo wyznaczonych spotkań w co drugi weekend małoletni nie przyjeżdża do ojca. Okazjonalnie otrzymuje od powoda prezenty, ostatnio głośnik o wartości 80 zł. Ponadto powód doładowuje małoletniemu telefon, kupuje ubrania, a podczas wizyt daje pieniądze po ok. 10 zł. Ponadto przekazał synowi 300 zł na obóz harcerski.

Małoletni M. K. (2) ma obecnie 13 lat i uczęszcza do pierwszej klasy Gimnazjum. Jego rozwój fizyczny i psychospołeczny oceniany jest jako prawidłowy. Chłopiec sprawia problemy wychowawcze, jest nadpobudliwy. Został skierowany przez szkołę do poradni, w której był trzykrotnie na wizycie u psychologa. Ponadto dwukrotnie odpłatnie na wizycie prywatnej. Nie ma dalszych zaleceń, z którymi wiązałyby się koszty. Małoletni ma również problemy z nauką. Z tego powodu uczęszczał na korepetycje z języka angielskiego trzy razy w tygodniu po dwie godziny zegarowe, przy czym koszt każdej z lekcji wynosił 25 zł, a także na korepetycje z matematyki trzy razy w tygodniu w miesiącu czerwcu 2016 roku po dwie godziny zegarowe, gdzie koszt każdej lekcji to 25 zł. Podręczniki szkolne małoletni otrzymuje bezpłatnie, opłaty szkolne i ubezpieczenie wyniosły 100 zł. Chłopiec bierze udział w wycieczkach szkolnych i wyjściach do kina, co wymaga nakładu finansowego w wysokości 50-100 zł każdorazowo. Ponadto u małoletniego stwierdzono skrzywienie kręgosłupa. Lekarz zalecił ćwiczenia korekcyjne oraz basen. Chłopiec wymaga opieki ortodontycznej związanej z regulacją aparatu ortodontycznego, który powinien nosić do stycznia lub lutego

2017 r. Małoletni ma wadę wzroku w związku z czym wymagane są również wizyty u okulisty. W roku 2016 chłopiec był u okulisty dwa razy, koszt wizyty to 80 zł natomiast koszt okularów korekcyjnych to około 250 zł.

Sąd Rejonowy zważył, iż podstawą żądania powództwa jest treść art. 138 k.r.o. zgodnie z którą w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zakres tego obowiązku wyznacza regulacja art. 135 k.r.o. stosownie, do której wysokość alimentów zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od możliwości zarobkowej i majątkowej zobowiązanego.

Według ugruntowanego poglądu orzecznictwa obniżenie alimentów następuje wówczas, gdy zmniejszeniu uległy potrzeby uprawnionego lub gdy doszło do pogorszenia się sytuacji finansowej, a co za tym idzie możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego. Dla stwierdzenia czy nastąpiła zmiana stosunków należy brać pod uwagę czy istniejące okoliczności mają charakter trwały, dotyczą okoliczności zasadniczych, ilościowo znacznych i wyczerpują te przesłanki, które w istotny sposób wpływają na istnienie czy zakres obowiązku alimentacyjnego. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nastąpiła istotna zmiana stosunków o której mowa wyżej uzasadniająca obniżenie alimentów. Wprawdzie wysokość alimentów zasądzonych na rzecz małoletniego została ustalona pięć lat temu, uczęszczał on wówczas do szkoły podstawowej. Obecnie ma 13 lat i rozpoczął edukację w gimnazjum. Jak wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 1965 r. sygn. akt I CZ 135/64 różnica wieku dziecka, spowodowana upływem czasu od daty ostatniego orzeczenia określającego wysokość alimentów, sama przez się uzasadnia wzrost podstawowych potrzeb, związanych z edukacją, ubiorem, co z kolei pociąga za sobą konieczność ponoszenia związanych z tym wydatków. Małoletni wszedł bowiem w wiek szybszego rozwoju fizycznego, co wymaga większych niż dotychczasowe nakładów finansowych na odzież i obuwie, czy środki higieny. Małoletni rozpoczął kolejny etap nauki, stał się bardziej samodzielny. Ponadto wciąż wymaga stałej opieki okulistycznej oraz ortodontycznej.

Jednakże znacząca zmiana stosunków nastąpiła również po stronie ojca małoletniego. Jak wynika ze wskazanych przepisów prawa obowiązek alimentacyjny determinują również możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Ojciec małoletniego w dniu orzeczenia rozwodu, w którym ustalone zostały alimenty na rzecz małoletniego prowadził dobrze prosperującą działalność gospodarczą, z której w 2010 roku uzyskał dochód w wysokości 56 506 zł. W skutek nieprzewidzianych i niezawinionych okoliczności powód ograniczył działalność gospodarczą, a jego dochody w kolejnych latach uległy znacznemu uszczupleniu. Należy zaznaczyć, że w 2014 roku powód osiągnął stratę w wysokości 9 922,54 zł natomiast w 2015 roku dochód wyniósł 15 852,58 zł. Uzyskane środki przeznacza na podstawowe potrzeby rodziny i spłatę zadłużenia. W dniu wydania wyroku orzekającego rozwód z A. K. powód nie miał nikogo na utrzymaniu oprócz małoletniego pozwanego. Obecnie zamieszkuje wraz z żoną i jej córką, które pomagają w prowadzeniu działalności gospodarczej. Wynika stąd obowiązek zaspakajania również potrzeb żony. Należy także podkreślić, że kwota 1000 zł stanowiąca alimenty małoletniego została dobrowolnie zadeklarowana przez samego powoda i odpowiadała wówczas jego możliwościom finansowym. Przez cały okres trwania obowiązku alimentacyjnego powód realizował go w możliwym dla siebie stopniu. W chwili obecnej powód posiada liczne zadłużenia, w tym zadłużenie kupieckie, kredyt budowlany oraz zaległości w płatności alimentów. Pozostające w jego posiadaniu nieruchomości podlegają egzekucji komorniczej. Na statusie finansowym powoda zaważył również brak dochodu z nieruchomości i znajdujących się w niej lokali przeznaczonych na wynajem położonych w W.. W czasie trwania małżeństwa z A. K. wspólnie zajmowali się bowiem wynajmem lokali użytkowych, z których uzyskiwali dodatkowy dochód. Sytuacja ta trwała do momentu podziału majątku dorobkowego. Lokal użytkowy, który powód uzyskał w wyniku podziału majątku przeznaczony na wynajmowanie pokoi z czasem stał się nierentowny. Na podstawie powyższych okoliczności uznać należy zatem, że sytuacja finansowa powoda uległa znacznemu pogorszeniu, spowodowała obniżenie stopy życiowej i w dalszym ciągu uniemożliwia w pełni realizowania nałożonego na powoda obowiązku. Przyznać należy również, że poza obowiązkiem alimentacyjnym, powód czyni osobiste starania w wychowaniu syna. Spotyka się z małoletnim, uczestniczy w jego życiu, interesuje się jego potrzebami i obowiązkami szkolnymi. Okazjonalnie daje małoletniemu prezenty oraz pieniądze na drobne wydatki, co świadczy o trosce o dobro syna.

Jednocześnie należy wskazać, że obowiązek łożenia na utrzymanie małoletniego leży także po stronie matki małoletniego. Cały ciężar nie może spoczywać wyłącznie na jednym z rodziców. Matka małoletniego w 2016 roku utrzymywała się pracując jako pracownik ochrony fizycznej w okresie od 11 grudnia 2015 roku do 10 marca 2016

roku i uzyskując z tego tytułu łączny dochód w wysokości 4323,92 złote. Następnie otrzymywała zasiłek chorobowy, który w miesiącach marzec-czerwiec 2016 roku wyniósł łącznie 3071,16 złotych. Nieruchomości, które uzyskała przy podziale majątku dorobkowego przekazała umową darowizny na rzecz starszych dzieci, w tym nieruchomość, z której czerpała dochód z wynajmu lokali (obecnie stanowi to kwotę 2700 zł, a po spłacie raty kredytu wynosi od 1000 zł do 2200 zł). Matka małoletniego wyzbyła się całego majątku, który przypadł jej w wyniku podziału majątku dorobkowego, pozbywając się również dochodów z tegoż, o których mowa powyżej. Uwzględnić należy okoliczność, iż dzieci mają prawo do równej, ale nie wyższej stopy życiowej z rodzicami. Skoro dochody powoda w 2016 roku stanowiły miesięcznie kwotę około 1320,00 zł zaś matki pozwanego w marcu 2016 – 732,55 zł, w kwietniu – 1047,05 zł, a w maju 1081,09 zł, to alimenty na rzecz pozwanego – w kwocie 500 zł miesięcznie są adekwatne z jednej strony do usprawiedliwionych potrzeb małoletniego, z drugiej zaś do możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanych.

Wobec powyższego uznać należy, że po stronie powoda doszło do istotnej zmiany stosunków. Przytoczony stan faktyczny uzasadnia więc obniżenie alimentów na rzecz małoletniego z kwoty 1000 zł do kwoty 500 zł miesięcznie, która jest adekwatną do wzrostu potrzeb małoletniego oraz możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego. Pokryje ona częściowe koszty utrzymania małoletniego nie obciążając ponad miarę obowiązanego. Z tego powodu, Sąd oddalił powództwo w dalszej części, jak w punkcie drugim sentencji.

Sąd uwzględniając art. 100 k.p.c. postanowił znieść wzajemne koszty procesu między stronami.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł pełnomocnika przedstawicielki ustawowej pozwanego – A. K..

Pełnomocnik przedstawicielki ustawowej pozwanego zaskarżył powyższy wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie I, w zakresie jakim Sąd I instancji obniżył powodowi alimenty przynależne na małoletniego M. K. (2) z kwoty 1000 zł do kwoty do kwoty 500 zł płatnej miesięcznie oraz rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3 dotyczącego rozliczenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego zarzucając mu:

- naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233§1 i §2 k.p.c. i art. 286 k.p.c. i art.328§2 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji wadliwej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w zakresie jakim dokonano oceny możliwości zarobkowych powoda, pod kątem znajdującego się w jego władaniu majątku nieruchomego, a w szczególności dochodów jakie może czerpać powód z kamienicy przy ulicy (...), której jedna z kondygnacji spełnia wymogi motelu pracowniczego, z sześćdziesięcioma miejscami noclegowymi, przy czym Sąd I instancji nie wziął pod uwagę faktu, iż powód nie wykorzystuje wszystkich możliwości zarobkowych, albowiem może uzyskiwać znaczne dochody z wynajmu miejsc motelowych dla cudzoziemców, czego

z niewiadomych względów nie czynił, choć w trakcie przeprowadzonego dowodu z przesłuchania stron przyznał, iż w kamienicy przy ulicy (...) rzeczywiście znajduje się rozbudowana baza motelowa, z której infrastruktury nikt nie korzysta, a ponadto Sąd I instancji w pisemnym uzasadnieniu wydanego wyroku popada w- wewnętrzną sprzeczność, z jednej strony wskazuje na znaczny wpływ czasu od poprzedniego rozstrzygnięcia alimentacyjnego, zmianę szczebla edukacyjnego małoletniego z szkoły podstawkowej na gimnazjum, zwiększonych wydatków związanych z wzmożonym okresem fizycznego rozwoju małoletniego, z drugiej strony wskazuje na pogorszenie się sytuacji materialnej powoda, której nie można tylko identyfikować z spadkiem dochodów powoda , bez szerszego spojrzenia na jego realne możliwości majątkowe i zarobkowa, przy czym Sąd I instancji przy obniżeniu wysokości przynależnych małoletniemu alimentów, nie wziął pod uwagę diametralnej zmiany sytuacji uprawnionego, mającej znaczenie przy ocenie zakresu uzasadnionych jego potrzeb .

W konsekwencji pełnomocnik przedstawicielki ustawowej pozwanego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 poprzez oddalenie wniesionego powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sadowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i wydanie odpowiedniego rozstrzygnięcia w zakresie kosztów procesu za I i II instancje postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest zasadna i zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego prawidłowo ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie, a zajęte stanowisko w przekonujący sposób uzasadnił w pisemnych motywach orzeczenia. Tym niemniej Sąd Okręgowy nie jest w stanie zaaprobować wniosków wyciągniętych przez Sąd Rejonowy w zakresie faktycznej sytuacji materialnej powoda oraz posiadanych przez niego, rzeczywistych możliwości zarobkowych.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że słusznie powołał się Sąd pierwszej instancji na treść art. 138 k.r.o., zgodnie z którym, w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumieć należy wszelkie modyfikacje w statusie ekonomicznym stron mające wpływ zarówno na zwiększenie, jak i na zmniejszenie, zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zwiększenie lub zmniejszenie zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Natomiast w art. 135 §1 k.r.o. ustawodawca wskazał zasadnicze przesłanki, od których zależy zakres obowiązku alimentacyjnego, a jeżeli obowiązek ten ma charakter świadczenia pieniężnego – jego wysokość. Pierwszą przesłankę stanowią usprawiedliwione potrzeby uprawnionego, zaś drugą pozytywną przesłankę wpływającą na zakres świadczeń alimentacyjnych stanowią majątkowe możliwości zobowiązanego.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy podnieść należy, że w sytuacji stron nie doszło do zmiany stosunków, o których mowa w art. 138 k.r.o., które by uzasadniałyby, jak tego żąda powód, obniżenia wysokości jego obowiązku alimentacyjnego wobec pozwanego M. K. (2).

Bezspornym jest, że powód utrzymywał się i utrzymuje się z dochodów uzyskiwanych z prowadzonej działalności gospodarczej. Zmiana okoliczności, na którą powołuje się powód w postaci zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej w lokalu przy ulicy (...) w P. miała miejsce już 1 kwietnia 2011 r. (wypowiedzenie umowy k. 20), podczas gdy świadczenia alimentacyjne na rzecz M. W. zostały ustalone w wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 28 lutego 2011 r. Zatem od 1 kwietnia 2011 r. kiedy to powód zaprzestał prowadzić działalność gospodarczą w dwóch sklepach i prowadził ją nadal w jednym sklepie do czasu złożenia pozwu w niniejszej sprawie tj. 30 marca 2016 r. zmiana ta nie wpływała na jego możliwości majątkowe, skoro tego powód nie podniósł wcześniej.

Niekwestionowanym przez strony była okoliczność co do dochodów osiągniętych przez powoda w latach 2011-2014. Sąd Okręgowy analizując materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy, nie doszedł do przekonania, że sytuacja i możliwości zarobkowe powoda, nie są takie dobre jak były w czasie wydania wyroku rozwodowego. Bezspornym jest, że powód w ramach podziału majątku wspólnego otrzymał nieruchomości położoną w P. przy ulicy (...), z której to nieruchomości jeszcze w czasie trwania małżeństwa powoda i A. K. osiągane były dochody z wynajmu miejsc noclegowych. Powód w należyty sposób nie wykorzystuje zatem posiadanych możliwości zarobkowych z posiadanego majątku.

W ocenie Sądu postawa powoda w trakcie postępowania, miała na celu jedynie uzyskanie korzystnego rozstrzygnięcia procesowego, a nie była odzwierciedleniem jego faktycznej sytuacji materialnej i rzeczywiście posiadanych przez niego możliwości zarobkowych. Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko pozwanego, wyrażone w złożonej apelacji i również uznaje, że aktualna sytuacja materialna powoda, nawet przy uwzględnieniu faktu, że zaprzestał on prowadzenia działalności gospodarczej w jednym sklepie, nie uległa na tyle istotnym zmianom, aby nie był on w stanie łożyć na pozwanego, dotychczas zasądzonych alimentów. Niezależnie od tego nie może ująć również uwadze, że zgodnie z ugodą w sprawie o podział majątku wspólnego z dniem 8 lipca 2017 r. powód winien uzyskać dopłatę w kwocie 100.000 zł. Trzeba zawsze pamiętać, iż wysokość obowiązku alimentacyjnego zależy nie tylko od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, ale również od możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji. Przez ustawowe określenie możliwości zarobkowe i majątkowe rozumie się nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swojego majątku, lecz te zarobki i dochody, które osoba zobowiązana do alimentacji może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych. Możliwości zarobkowych nie należy utożsamiać z faktycznie

osiąganymi zarobkami, co od początku procesu lansuje powód. Pojęcie to znacznie szersze, co nakazuje Sądowi ocenę hipotetycznego stanu, przy ustaleniu takich dochodów, które osoba zobowiązana do alimentacji, może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych.

Niezależnie od tego warunkiem zastosowania wskazanego przepisu art. 138 k.r.o. jest jednak ustalenie nie tylko, że nastąpiła zmiana stosunków ale, że zmiana ta ma charakter istotny. W ocenie Sądu Okręgowego zmniejszenie możliwości alimentacyjnych powoda nie można jednak w świetle ustaleń faktycznych uznać za istotne.

Analizując przesłankę możliwości zarobkowych, zdaniem Sądu Okręgowego, powód w dalszym ciągu ma możliwości zarobkowe na podobnym poziomie jak uprzednio.

Sąd Rejonowy dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego nie odniósł się w ogóle do pierwszej przesłanki zakresu obowiązku alimentacyjnego to jest usprawiedliwionych potrzeby uprawnionego. Odnośnie usprawiedliwionych potrzeb M. K. (2) należy wskazać, iż w okresie będącym przedmiotem zainteresowania uległy one zwiększeniu.

W ocenie Sądu koszty utrzymania pozwanego wzrosły wraz z wiekiem i wzrostem ogólnych kosztów utrzymania. Nie budzi wątpliwości Sądu teza, że potrzeby dziecka, których zaspokojenie jest obowiązkiem rodziców wraz

z wiekiem zwiększają się i obejmują nie tylko potrzeby bytowe związane z wyżywieniem, zakupem odzieży i zapewnieniem odpowiednich warunków mieszkaniowych, ale także potrzeby kulturalne i wychowawcze, mające zapewnić prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy. Pozwany w dacie orzekania pierwotnych alimentów miał niecałe 8 lat i uczęszczał do szkoły podstawowej, podczas gdy w czasie orzekania przez Sąd pierwszej instancji miał ukończone 13 lat i uczęszcza do gimnazjum. Nadto wzrost kosztów utrzymania pozwanego potwierdziła w swoich zeznaniach jego przedstawicielka ustawowa.

Sąd Okręgowy, uwzględniając całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, zestawiając go z zasadami doświadczenia życiowego uznał, że w sytuacji obu stron stosunku alimentacyjnego, nie doszło do istotnych zmian, o których mowa w art. 138 k.r.o., które to uzasadniałyby zmniejszenie wysokości dotychczas zasądzonych alimentów od powoda na rzecz pozwanego. Po przeanalizowaniu wszelkich okoliczności dotyczących sytuacji materialnej powoda Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż alimenty w dotychczasowej wysokości nie przekraczają górnej granicy jego możliwości zarobkowych i majątkowych. Sąd kierując się zasadami doświadczenia życiowego uznał, iż dotychczasowa kwota alimentów mieści się w granicach możliwości majątkowych i zarobkowych powoda.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił w całości powództwo o obniżenie alimentów.

O kosztach procesu za pierwszą instancję Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., zaś za instancję odwoławczą na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c.

W myśl art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych Sąd może zasądzić od strony przegranej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Wskazane uregulowanie jest odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu i ustanawia możliwość rozstrzygnięcia przez Sąd w oparciu o zasadę słuszności. Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępstwo, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegranej spór (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie II PK 192/09, opubl. LEX nr 584735, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2006 r. w sprawie III CK 221/05, opubl. LEX nr 43915). W ocenie Sądu biorąc pod uwagę charakter sprawy i jej przedmiot zachodziły przesłanki do odstąpienia od obciążenia powoda kosztami procesu za obie instancje na zasadzenie słuszności.

SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSO Jarosław Gołębiowski SSR del. Piotr Fal